

1999. november–december hónapokban a résfal indulási szintjéig történő gépi mélyítés történt régészeti felügyelet mellett, továbbá az említett résfal építése. A megfigyelés során az újkori telekosztás szerint elkülönülő téglaboltos kőpincéket, szemetes anyagú újkori feltöltéseket, továbbá alluviális feltöltési rétegeket azonosítottunk.

KÁRPÁTI ZOLTÁN

43. Budapest III., Bécsi út 48–50., nyugati oldal
Ró

A Budapesti Történeti Múzeum leletmentést végzett a korábban 14763 és 14764 hrsz. alatt jegyzett telkek nyugati felén. A III. kerületi Önkormányzat tulajdonában lévő, összevont 1132 m² alapterületű új ingatlanon felszíni parkoló épül. Feltárásunk kezdetén, a beruházó (SBI Hungary Kft.) kérésére nem nyitottuk meg a terület D-i harmadára eső szelvényeket, így ez a rész továbbra is feltáratlan, régészetileg védett. A kutatott rész, a telek É-i kétharmada (kb. 800 m²), a Kis-Kecske hegy K-i lejtőjének második teraszán helyezkedett el. Az erősen erodált, 8–10 fokos lejtésű domboldalon többnyire újkori kertművelésre utaló gödröket találtunk. A vékony humuszrétegből szórványosan mindenütt került elő római leletanyag, nagyobb mennyiségben a terület DK-i negyedéből. Újkori pince felmérése közben egyetlen, korábbi sztélékből összeállított kőládásírt találtunk a feltáratlan telekrész DK-i sarkán. A sírt már az újkori pince kialakításakor feltörték, kirabolták, majd a bolygatott konstrukció É-i oldalát beépítették a pince D-i falába.

HABLE TIBOR

44. Budapest III., Bécsi út 52., keleti oldal
Ró

A Budapesti Történeti Múzeum leletmentést végzett a telek keleti felén, kb. 800 m²-es területen, a tulajdonos (PROFORM Rt.) költségén.

31 szórthamvas rítusú és 1 csontvázas sírt tártunk fel. A 32 temetkezésből 8 helyezkedett el a telekrész közep-tengelyében megjelenő, korábról is jól ismert É-D-i úttól Ny-ra, a Kis-Kecske hegy második teraszán. Itt a korai úttesttől K-re lévő temetőrészt sem vették körül fallal, mint a Bécsi út 44–50. sz. telek esetében. A sírok a Bécsi úthoz közelebb sorosan, a római út felé haladva lazább csoportokban helyezkedtek el. Kb. a 3. század végén ezt a temetőrészt már nem használták, a sírok felett humuszképződés volt megfigyelhető, ennek tetején köves réteg jelezte, hogy a korábbi utat valószínűleg összekötötték a mai Bécsi út nyomvonalával megegyező főközlekedési úttal.

HABLE TIBOR

45. Budapest III., Bécsi út 127.
Ró

A telek szondázó jellegű feltárásán az újkori rétegek alatt egy 268–270 közé keltezhető cölöpkonstrukciós védmű-

rendszer nyomait lokalizáltuk. Ez alatt egy visszabontott, mintegy 1,20 m széles észak-déli fal alapozásának utolsó kőszora jelentkezett.

MADARASSY ORSOLYA

46. Budapest III., Bécsi út 136–174. – Farkastorki út
Ró, Kö

1999. folyamán több alkalommal (január, május–június és november–december hónapokban) végeztünk építési munkához, illetve közműárok készítéséhez kapcsolódóan leletmentést a Bécsi út nyugati oldalán, a Várad utcától a Farkastorki útig terjedő szakaszon.

A Bécsi út – Farkastorki út – Perényi utca – Nagybátonyi út által határolt területen 1998 őszén áruháza építését kezdték meg. A tereprendezés és közművesítés során római és középkori régészeti leletek kerültek a felszínre, melyről lakossági bejelentést kapott a múzeum. A Nagybátonyi utat a Farkastorki úttal összekötő új útszakasz területén már csak utólag konstatálhattuk – a meddőben megtalált kőemléktöredékek, kőládásír, a készülő utat kísérő rétegsor, valamint az ott dolgozók elmondása alapján – az itt húzódó római kori temető hozzávetőleges kiterjedését és rétegviszonyait. A Farkastorki utat végigkísérő közműárok metszetalában látható nyomokból egyértelműen kiderült, hogy a munkálatok során legalább 7 db római kori szarkofág, illetve kőládásír, valamint földsír semmisült meg részben vagy egészen. A közműárok további része a régészeti munkával összeegyeztetve készült, rábontásra vagy egyéb régészeti munkára azonban sem biztonsági okból, sem a sürgető, a közlekedést akadályozó munka miatt nem volt lehetőség. Az árok mélysége kb. 260 cm, szélessége kb. 1 m volt.

A fenti építkezéshez kapcsolódó közművesítés 1999-ben tovább folytatódott, s részben a Bécsi út mentén készített közműárkokban, részben az épület alapozási munkája közben kerültek elő római kori leletek. Sajnos, módszeres feltárássra nem kerülhetett sor, a leletmentés során összesen 26 római sírt bontottunk ki, illetve figyeltünk meg a metszetben.

Szarkofágot, kőlapokból összeállított sírt, különböző téglasírt, földsírt és hamvasztásos sír nyomát egyaránt megfigyelhettük. A sírok többsége feldúlt, bolygatott volt, néhány azonban a jelenlegi munkák során sérült.

Az előbbi területtől kissé délebbre ugyancsak közműárok adott lehetőséget novemberben a római kori temető egy kisebb kiterjedésű részének megismerésére: feltárhattuk a temetőrészlet 16 sírját. Ezek között egy hamvasztásos, egy földsír, négy téglasír volt, a többi kőlapokból összeállított sír, valamint egy feliratos szarkofág volt. A kősírok készítéséhez korábbi feliratos kövek töredékeit, illetve loricae-töredékeket használtak fel. A sírok mindegyike feldúlt, kirabolt, már melléklet nélküli volt, közöttük kis utcák nyomait figyeltük meg.

A temetőrészekben egymásra temetkezést nem tapasztaltunk. A különböző rítusú temetkezések viszony-

lag szabályos rendben és távolságban kerültek elő, ami a sírok helyének megjelölésére utal. A sírok túlnyomó többsége nagyjából észak-déli tájolású volt. A kevés melléklet alapján is a temető rész hosszú használati idejét kell feltételeznünk a Kr. u. 3–4. század folyamán.

A megfigyelt terület több pontján tárhattunk fel egy észak-déli irányú vízvezetékot, melynek kb. 25 méteres szakaszát követhettük folyamatosan a Váradi utcai leletmentéskor. A 80–100 cm széles építmény belső mérete 25 cm volt, a víz vezetésére vastag, téglaszínű terrazzoval bélelt. Tetejét sima kőlapokkal fedték, melyeknek maradványait néhány helyen még feltárhattuk. A sírok többsége követi a vízvezeték irányát, sőt néhány sír nyugati oldalát magának a vízvezetéknek oldalfala alkotta. Egy K-Ny kutatóárok alapján úgy tűnik, hogy a vízvezeték egyben a temetkezések nyugati határa is volt, bár használata annál korábbi időpontra tehető.

A temető mindkét területéről kerültek elő sírhoz nem köthető domborműves és feliratos, mészkőből faragott nagyméretű sírkövek.

FACSÁDY ANNAMÁRIA

47. Budapest III., Bécsi út 189.

Ró

A nyugati városszélen a Bécsi út 189. telek feltárásán egy visszabontott 2–3. századi épületfalat, fölötté pedig két késő római planírozási réteget figyeltünk meg.

MADARASSY ORSOLYA

48. Budapest III., Dévai Bíró Mátyás tér 25–26.

Ró

A telken a katonaváros következő észak-déli főútja és az ettől keletre lévő 2–3. századi lakóház került elő.

Az út első fázisa az első század végén épült meg, szélén kis köves csatorna, mellette egy helyen figyelhettük meg egy párhuzamos árok nyomát. Az út melletti épületeket a 2. század eleji tereprendezés kor bontották el. Az egész területen egy köves, vályogtéglás planírozási réteg húzódik, tehát valószínűleg itt korai kőalapozásos, vályogfalú házak állhattak.

A 2. század első évtizedeiben ezen a telken az út – mely a 2–3. századi légiótábor észak-déli főútjának via principalisának meghosszabbítása – nyomvonala nyugatabbra került, mellette nagy lakóház épült. A ház csatornázott alapterülete nagyobb, mint a megkutatott terület.

A 2. század második felében ezt a házat átépítik, korszerűsítik, több szobát terrazzopadlóval látnak el, a falakat falfestményekkel díszítik.

A 2–3. század fordulóján a padlószinteket megemelik, a szobák egy részét padlófűtéssel látják el, a ház északi részén több tűzhellyel felszerelt konyhát alakítanak ki.

A 3. század folyamán még három építési periódust sikerült elkülöníteni, melyek során fokozatosan építik ki az egész ház padló- és falfűtését.

A 4. században a falakat visszabontják, elplanírozzák, az épület helyére késő római út kerül.

MADARASSY ORSOLYA

49. Budapest III., Föld utca 54.

Ró

A telek kutatása során a Kiscelli utcai fazekastelep kemencéinek elplanírozása felett a 2. század eleji tereprendezés döngölt agyagos szintjét találtuk. Az ipartelep vízvezetéke és csatornahálózata valószínűleg a későbbi katonavárost is kiszolgálta. Egy 268–270 közé keltezhető Claudius Gothicus érmeivel datált pregnáns tereprendezés személgödre egy korábbi csatorna elbontott köves-habarcos tégláit tartalmazta.

A tereprendezés után steril eróziós feltöltés, majd egy újabb 4. századi Constantinus dinasztia és Valentinianus érmeivel található járósínt következett.

MADARASSY ORSOLYA

50. Budapest III., Fő tér 1., Zichy-kastély

Kk

A kastély DNy-i melléképületének földszintjén az Óbudai Múzeum (ÓM) helyiségei találhatóak. Az épület szárny É-i végében lévő közművek felújítási munkálatai közben több, az épület alaprajzába nem illeszkedő további falazat, illetve az épület alatt húzódó több ágból álló barokk csatornarendszer került elő. Az ÓM bejelentését követően, a kivitelezési munkát megelőzően falkutatással egybekötött régészeti leletmentést folytatott múzeumunk az intézmény 6. raktárhelyiségében (kutatásunk során 1. helyiség), a lépcsőház, lépcső alatti lezárt gázórahelyiségben (kutatásunk során 2. helyiség), továbbá az épület K-i homlokzatának tövében, a fal É-i részén nyitott I. számú szelvényben. (A1)

A kutatás régészeti célja az épületszárny építési és átalakítási időszakainak meghatározása, továbbá az épület alatt feltételezett középkori és római kori, főként építészeti emlékeknek a lehetőségekhez mért feltárása, esetleg bemutatása.

Épületkutatási munkálataink során a vizsgált épület részén két fő építési periódust sikerült meghatározni. Az első időszakra (1754–57-től az 1700-as évek végéig) vonatkozó legtöbb emlék az 1. helyiségben maradt meg. Egy kb. 10 m-es K-Ny-i és kb. 6,5 m-es É-D-i kiterjedésű helyiséget jelent, amelynek É-i zárófala azonos az ugyanebben az időszakban épült Ny-i keresztoszárny D-i falával. A kőalapokra épült, téglából rakott felmenő falú épület mintegy D-i nyúlványa volt a keresztoszárny K-i végének. A helyiséget téglapadlóval látták el, Ny-i fala lényegében a mai homlokzati fallal azonos nyomvonalú, attól kb. 15 cm-rel keskenyebb (70 cm). É-i végén, a két szárny sarkában ajtónyílást alakítottak ki, amelyet azonban sohasem használtak, ugyanis már az építkezés folyamán elfalazták. Ugyanebben a falban, kb. a helyiség középtengelyében 1,2 m széles falfülkét építettek, amelyben a padlótól